

HAJERMEZEL

NAPLO

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1 50 K.
3 óra	3 K.	3 óra	4 50 K.
6 óra	6 K.	6 óra	9 K.
12 óra	12 K.	12 óra	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-tér 1.
Egyes szám: 4 fillér.
Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

A NEMZET

erejébe vetett hit és bizalom megteremtette eddigi gyümölcsseit. Kitént, hogy Magyarország erőteljes, ifjú nemzetet zár határai közé, a melynek fiai legendás hősiességgel hordozták közül zászlóikat a világháború véres harcterein s a hadidicsőség koszorujából a nagy nemzetnek kijáró rész illeti meg őt.

Példátlan volt azonban a nemzet anyagi erejének áldozatkészsége is, amellyel a szegénynek hirdetett ország minden fia hazafias lelkesedéssel vitte aranyait és filléreit a haza oltárára s a két hadikölcsön páratlan sikerével lehetővé tette a hadvezetés s az ország háborús adminisztrációjának minden fennakadás nélkül történhető erő kifejtését. Az eredmény meg is mutatta, hogy az áldozatkészség kicsoda gazdasági és harctéri sikereket juttatott a szövetséges központi hatalmak nemzeteinek s kicsoda presztizst szerzett a magyar népnek.

Győzelmes seregeink messze Oroszország szívében nyomulnak előre. Elérkezett a nagy dráma harmadik felvonása, az utolsó erőfeszítés, amely világrengető győzelmet s ennek nyomán évszázadokra szóló jólétet biztosít anyagi és szellemi téren a győztes nemzeteknek, köztük nem utolsósorban a megifjodott lelkes magyarnak.

Most tehát mindenki a végső eredmény nagy mámorán csüng s áldozatkészsége acélosabb, mint valaha.

Ez a szellem meg fog nyilvánulni bizonyosan a harmadik hadikölcsönnél is, amelyet a kormány a közel jövőben fog kibocsátani. A magyar nemzet hazafias kötelességteljesítésébe és sokszor kipróbált áldozatkészségébe vetett hitünkre építve ezúttal is bízunk az új gazdasági erőpróba sikerében, hogy most, amikor a nemzet az anyagiakban nem áll utolsósorban, minden erejével sikrásszal a végső győzelem érdekében.

A világháború

A bolgár mozgósítás után.

Minden érdeklődés középpontja a Balkán. Magyar és német agyuk szólnak a Drina, a Száva és a Duna partján, Szerbia kénytelen lesz következményeit levonni annak a magartásnak, amellyel ötnegyed esztendő előtt az egész világot háboruba döntötte. Még keserveesebbé teszi Szerbia helyzetét a bolgár mozgósítás, amely a nem is érkezett teljesen váratlanul, mégis hirtelen erővel titotte fejbe Szerbiát és az egész ententeot.

Igen fontosnak tartják a bolgár-román viszonyt, amely állítólag nem fog konfliktusra vezetni, sőt ellenkezőleg Románia hajlandó lesz Bulgáriával éppen úgy megegyezni, ahogyan megegyezett Törökország és ekkor — bármi is történjék — Románia és Görögország nyugodt maradand. Románia nem fog tittelesen beavatkozni a világháborúba, sem a pánszlávizmust, sem az entente dardanellai aspirációit — mindkettő Románia halála — nem hajlandó támogatni.

Bulgária hadereje.

A fegyveres erő a sorhadra, a tartalékra és a népfölkelésre tagozódik. Az első kettő alkotja a tábori, vagyis a hadbavonuló haderőt. A besorozottak száma évenként eléri az 50—60.000-et. Ennek megfelelőleg a békeállomány létszáma beleértve a tisztet is, eléri ugyancsak a hatvanezeret.

Háboruban a sorhad 5000 tiszttel, 280.000 emberrel, 50.000 lóval, 20.000 mállás állattal és körülbelül 12.000 járművel vonul ki: a népfölkelés erejét kerekben 60.000 emberre becsülik. A hadakozásra képes és megfelelően képzett emberek száma tehát a legrosszabb esetben is eléri a 450.000 főnyi létszámot. Ez a szám azonban az önként és idő előtti belépő idegen állambeli polgárok révén még gyarapodhat.

Leszámítva a megszállásokra kijelölt csapatokat háború esetén a verekedésre hivatott bolgár haderő 216 zászlóaljjal, 58 gépfegyver századdal, 37 lovas-századdal, 158 üteggel, 12 műszaki, 3 vartüzér-zászlóaljjal, vagyis kerekben 250.000 lövés-fegyverrel, 6000 karddal és 722 ágyúval vonul ki az ellenség ellen. A népfölkelés állítólag 72 zászlóaljjal alakíthat.

Az orosz válság.

A német hadsereg északi szárnya gyönyörűen halad előre. Dünaburg sorsa már eldöntöttnek tekinthető és a Vilnánál győzedelmes német sereg a legerélyesebb offenzívával jut tovább. A császár Novogeorgievszkben és Kovnóban, a középhatalmak mindmennyi dicsőséges színterén járt és vezérével, Hindenburggal, Eichornnal és Beselerral találkozott. Wolhyniában is csökkent az orosz offenzíva ereje, Kelet-Galiciában pedig teljesen megtörtött. Oroszország ellenállása napról-napra gyengül és ennek hatása a belső politikában is mindinkább érezhetővé válik.

Nyugaton.

A nyugati harctéren semmi újság. A Dardanellák körül az entente erőlködéseket viszhéghet. Érzik, hogy a végsőkről van most szó. Az olaszok egyáltalán nem tudnak előre jutni sem az Isonzo völgyében, sem a déltitri fronton és egy reménytelen téli elvéréznek mennek elébe. A nyugati események is hatalmas befolyás alatt állnak a háború keleti frontjain most végbemenő döntő erejű eseményeknek.

Kelet-Galícia és Wolhinia

Kelet-Galiciában és Wolhinia-ban a helyzet változatlan.

Az Ikva mentén egyes helyeken heves tüzéségi harc folyt.

Az oroszok arra irányuló kísérlete, hogy a folyón átkeljenek, tüzeink tüzelésében meg-hiusult.

Keleti harctér.

Smelynától keletre (Dünaburg-tól délnyugatra) csapataink három kilométernyi szélességben betörttek az ellenséges állásba, 9 tisztest és 2000 oroszot elfogtak és 8 géppuskát zsákmányoltak.

Az olasz harctér.

A lafrauni fensík északi szakaszát az olasz gyalogság ma hajnalban több órán át heves tűz alatt tartotta, a nélkül, hogy előbbre jutott volna.

A Dolomit-szakaszon az olasz tüzéség fokozta a Monte-Piandó és az e hegytől jobbra és balra elterülő védelmi szakaszok ellen irányított tüzelését.

A főgimnázium ifjúsága a vértés vitéz szobránál.

Kedves és szép ünnepség keretében róta le áldozatát a ciszterciták főgimnáziumának ifjúsága csütörtök d. e. 11 órakor a vértés vitéz szobránál.

Felvonulás.

Nemzeti színű lobogó alatt a gimnáziumi fuvózenekar hangjai mellett indult az ifjúság a tanárjark vezetésével a gimnáziumi épületből a vértés vitéz szobrához. A menet élén az igazgató, mellette egy főgimnáziumi tanár kezében tartva egy kazettát, melyben a lelkes ifjúság összegyűjtött fillérei voltak.

Ünnepség.

A vértés vitéz szobra előtt Szőgyény-Marich Julia a szoborbizottság elnöknője fogadta a főgimnázium vezetőit. Utána a fuvózenekar kísérete mellett az ifjúság elénekelte a himnuszot. A himnusz elneklés után Mészáros Rudolf főgimnáziumi igazgató mondotta el a gyönyörű szavak kíséretében lelkes szöveget az ifjúsághoz.

Amióta ez a világháború áll, kétféle hang, kétféle szózat hallatszik szét az egész országba. Az egyik szózatot a mi dübbörgő gránátjaink és ágyúink terjesztik. Ezek diadalról és dicsőségről szólnak. Ez a szózat behallatszik mindenhol. Behallatszik az iskola ablakain át az ifjúság szívébe is. De ez a diadalmas hang egyuttal beszédes szózat is. Azt hirdetik, azt beszélnek ezek a hangok, hogy ha ti is úgy dolgoztok mint mi, ha oly kötelességtudók lesztek mint mi; akkor lesz csak Magyarország igazán hatalmas, igazán nagy. Legyetek hát tiszták lélekben, erkölcsben, akkor nagyok lesztek erőben, hatalomban is.

A másik szózat, mely a harctérről jön, nem diadalmas szózat. A diadalmas hangot itt melancholikus akkordok váltják föl. Ezt a melancholikus szózatot azok a némán dübbörgő, virággokkal nem díszített katonavonatok terjesztik, amilyenek a mi sebesült hőseink: hozzák. Egy-egy ilyen sebesült hőssökkel megrakott katonavonaton, szintén beszédes szózat nekünk. Vig nota szó helyett az hallatszik le rólunk: mi értetek dolgoztunk, ti pedig dolgoztok értünk. Értésk meg ezt a szózatot és dolgozzunk értük. A gazdag úgy, hogy adja oda pénzét, a tudós úgy, hogy adja oda tu-

A színház körül.

dományát, a nő úgy, hogy adja oda a betegeknek ápoló meleg szeretetét. Mi pedig, kik még gyöngék vagyunk a kard forgatására, gyakorlatlanok a betegápolásra, hozzuk el azt, amink van, a szívünket s rójuk le áldozatunkat a nemzet hősei előtt.

A gyönyörű szép beszédet lelkes tapsviharral köszönte meg az ifjuság és a nagyszámu közönség.

Utána Keszi József VI. o. tan. szavaltta el Gyóni Géza: „Ferenc Ferdinánd a hadak élén” című költeményét nagy hatásal.

Majd Simon Gyula VIII. o. tan. adta elő Vecsei Leó: „Előre” című költeményét feli tüzzel és lelkesedéssel.

Tóth Aladár ifjusági elnök pedig szép beszéd kíséretében szólította fel társait az áldozatkészségre.

Szöbveverés

A beszéd elhangzása után a Hunyadi induló hangjai mellett az ifjuság egyenként járult a szoborhoz s a tanári kar és ifjuság áldozatkészségéből vásárolt szegeket bevverte a szoborba. Ezzel az ünnepegy véget ért. A tanári kar és a lelkes ifjak adománya 211 korona volt.

— **Bojtorjánhajszesz** korpasodás, hajhullás ellen kitűnően bevált szer: üvege 1 kor. 20 fillér. Kapható **Szűts Róbert** Magyar Korona gyógyszerárban Kossuth u. sarkán.

TÁRCA.

Az elsüllyedt hajók sorsa.

Írta: *H. Jós József.*

Sohasem érte az emberiséget oly sok „hajótörés, mint amennyit a most dúló világháborúban szenvedett. Néhány nappal ezelőt megjelent kimutatás szerint az angol kereskedelmi flottának több mint 6 százalékát pusztították el a német tengeralattjárók, vagyis az angol hajók tizenötödresze elveszett. Ehhez még az elsüllyedt angol hadihajókat is hozzá kell számítani. A német tengeralattjárók, cirkálók és aknák eddig 841 hajót pusztítottak el 1,795,000 tonnatartalommal, E hajók értéke rakományaikkal együtt három milliárd koronára becsülhető.

Mikor ilyen címet olvasunk: „Nyolcszáz ezer tonna a tenger fenekén”, — önkénytelenül is kérdezzük mi lesz ezzel a sok elsüllyedt hajóval? Erre az aktuális kérdésre igyekeznünk válaszolni, midőn most a természet tudományok fénykorát magunkkal vív, leszállunk a tenger mélységeibe s ott a hullámokba és iszapba temetkezett hajókat kutatjuk.

A hajókat, vagy a természeti erőhatások, vagy emberi akaratlan kiváltott erők pl. törpedőlövés

süllyesztik el, de a „véletlen” soha. Figyeljük meg, hogyan történik? Két évig s két hónapig szüntelen építették a világ legnagyobb hajóját a modern technika minden eszközével dolgoztak rajta. Az épülő „Titanik” úgy festett, mint egy nagy gyártelep, melyen gépek zakatolnak s izmos titánok végzik a munkát éjjel-nappal.

És míg a hajógyár dokkjában zajjal, sietve folyt a munka, addig valahol a sarkvidékek táján csendesen hullottak a csillagokká kristályosult vízcsépek; pelyhézett a hó némán, fehéren, zajtalanul. A lágy fehér pelyhek sokáig hullottak a hőmezőre. A magas hőreteg a nagy nyomás következtében jéggé szilárdult, megmozdult és hegynagyságu tömege a tengerbe szakadt. — Az aramiás útján szőtt a jéghegy s találkoztott lsten alkotása az óriás-hajóval, melynek első utja az összeütközés révén utolsóvá változott. Emlékszünk még reá. Hatszáz milliónyi kincs a Titanikkal együtt a tenger mélyére süllyedt.

Most, a világháború borzalmi közt a hajók is másként halnak meg.

A kivilágított hajó, mint valami ezerszemű szörny rohan az éjben a mélységek felett; a csavarokozta hullámfodrok és a négy kéményből kiáradó szikracsóva és füstörcsény jelzik útját. Vártaul egy

fogytak, gyenge előadásokat is láttunk. Szóval a legnagyobb baj az volt, hogy Könyves Jenőnek nem volt meg a maga állandó, jól szervezett társulata. Aztán pedig nem volt meg az a biztos kerülete, amelyre mint szilárd alapra támaszkodhatott volna.

A fehérvári színháznak Szalkai Lajos idejében az volt a baja, hogy Székesfehérvár volt a legjobb város a melyen tisztességesen megélhettek, de a mit itt szerzett, azt Pápan, Losoncson, Balatonfüreden, Siófokon stb. elvesztette, lévén mindegyik hely oly gyenge, hogy azokból megélni nem volt képes, illetőleg a fehérvári jövődelemből kellett pótolni az ottani deficitet. Így aztán a szerencsétlen Szalkai örökké vergődések közt élte át az éveit, pedig kiváló tudása megfelelőbb alapfeltételek mellett sokkal szebb sikere jogsította volna fel.

Távolálva mindentől, Szabó Ferenc színházgató helyzetét a közönség figyelmébe ajánljuk. Kilen év óta színházgató és pedig állandóan jól szervezett társulattal működő igazgató. Van neki három erős színháza: a kaposvári, a pöstyéni és a trencsénypöstyéni. Kaposvár a somogyi világ egyik legerősebb gócpontja.

A két furdóhelyen nemcsak a magyarországi, hanem a külföldi közönség is nagy számban látogatja. Az állam mindenképen emelni óhajja ezeknek a furdóhelyeknek a nivóját, a mit az is bizonyít, hogy pl. a színház támogatására havonként 4000 (négye-

zer) korona szubvenciót ad. Ilyen alapon aztán biztosan lehet várni, hogy az igazgató állandó jól szervezett társulattal dolgozhatik, jó erőt szerződhet, jól fizetheti őket és jó előadásokat produkálhat. Nem kell neki arra a sorsra jutni, a mire a szegény és jókárátú Szalkai jutott, hogy úgyszólván nap-nap után új darabokat volt-kénytelen előadni, a melyeket a színészei képtelenek voltak jól betanulni és jól előadni.

A jól játszó színházulataknak nem kell olcsó eszközöközök folyamodni, hogy a közönség érdeklődését kiforszírozza. Végül Szabó mellett szól az is, hogy mint kilenc év óta való színházgatónak művészi-készített díszletei vannak, ruhátára, amelyekkel szintén vonzani tud.

Tehát a választás előtt mindenestre figyelembe kell vennünk a két direktort: mindakettő kétségkívül tehetséges ember, de az egyik most akar társulattal szervezni, s most igyekszik magának színi kerületet szervezni; a másiknak azonban van jól szervezett társulata, van más színikerülete, a melynek városait nem Fehérvárnak kell kiségiteni, hanem azok segítik ki Fehérvárt, illetőleg azok adják meg az alapot arra, hogy Fehérvárt is kitűnő előadásokat produkálhasson.

Az azonban mindenesetre helyeselnünk, hogy a színházat csak egy évre adjuk át a direktornak. Ha nem érdemi ki a bizalmunkat, kérünk és választunk helyette másikat.

hatalmas lökés éri a hajót s dördülés hangzik, vészjeleket adnak, mentőcsónakot bocsátanak le. A hajó aknára futott.

Más eset. — Mesébe illő „uszó sziget” volt a *Lusitania*. Lakói tenisz-pályán, tornateremben, uszodában, szalonokban s társalgókban szórakoztak. Több szobás magánlakásokat béreltek rajta dűsgazdagok (míg a szegények a fedélközben zsúfolva utaztak jó reménységgel, jobb s elég kenyér után). A jatekteremben pedig szerencsejátékok izztek a harctéri „hősök” csenevész kortársai.

Egyszerre felmerül a közelben egy német tengeralattjáró hajó és jól irányított torpedóövéssel elsüllyeszt a hadi dugárut s muniációt szállító angol hajót.

A legnagyobb esatahajóknak, a *dreadnought*-oknak is ez lehet a sorsuk. Bár valóságos uszó várak, halidomu acél kolosszusok, melyeknek vasizmaik, acéltüdejét, páncélpikkelyeit sérthetetlennek vélné a szemlélő, mégis léket vág rajta az ágyulódédek, a torpedó és az akna. Így az uszó várak is elsüllyednek, pedig arra készültek, hogy óriás ágyutból szórja a halált és az ellenség parti erődítéseit zúzza rommá s hajóit súlyosza a tengerfenékre.

Félelmetesen nagyszerű, másrészt meg lesújtóan borzalmas haladás

az, hogy az embert képes olyan robbanó anyagokat s romboló lövedékeket készíteni, melyek néhány perc alatt elstíyeszthet olyan nagy szerű alkotásokat, minők egy drédnált csatahajó, vagy egy óriás személyszállító gőzös, melyeken az ember; a technika minden vívmányát alkalmazta, sőt reá rakta azt is, amit az emberi tudás a tudományos szerek készítésében eddig megalkotni képes volt.

Kísérjük figyelemmel a süllyedő hajót.

Mikor a hajó léket kap s acélbordái megroppannak, megkezdődik az borzalmas színjáték, mely ilyenkor a víz sivatagjain legkülönbözőbb változatokban lejártszódni szokott. A katasztrófia gyors lejártszódsát gyakran sietteik a kazar-robbanások, a hadihajókon pedig a muniációval telt kamrák egymástani felrobbanása. Az emberek a mentőcsónakokban igyekeznek helyet szorítani. A roncsá vált hajó pedig süllyed. Mikor a fedélzet is elmerül a víz alá, akkor a hajó helyén kavargó örvény keletkezik, mely könnyen elragadja a még közelben levő mentőcsónakokat, mintha a hullámsírba szálló hajó magával akarná vinni a mélybe a csónakokat, melyeket saját testlén horodott, mikor a mélységek tükrén száguldott hosszú utjain.

(Folyt. kov.)

SÖVEGJARTÓ vászonáruhaza, -Barátok épülete.

Nagy választék

fehér és színes barchetok karton, schiffon és damastból. Különléle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők. Ágy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracsövetekből.

OLCSÓ szabott árak.

Cukorarak Fejérmegyében.

Hónapok óta vajudó kérdés a közéletmezésnek a cukorkérdés. A folytonos áremelkedés mellett állandóan azzal is fenyegettek bennünket, hogy nem lesz cukor. Ez úgy látszik azonban csak ijesztgetés akart lenni, mert az ország cukormennyisége teljesen elegendő és csak azért fenyegettek a mumussal, hogy jogcim legyen a folytonos áremelésre. A kormány nagyon okosan most ennek is utját vágta és maximalta a cukorárakat.

Fejérmegyében a következő árakat állapították meg a nagybani eladásra:

Székesfehérvár	97-80 K.
Adonypusztaszabcs	97-40 "
Bicske	97-30 "
Bodajk	98-05 "
Cece	97-90 "
Kápolnásnyék	97-55 "
Lovasberény	97-75 "
Marlonvásár	97-45 "
Mór	97-75 "
Polgárdi	98— "
Sárbogárd	97-70 "
Sárosd	97-60 "
Seregélyes	97-70 "
Szabadbattyán	97-90 "
Szolgaegyháza	97-50 "
Tárnok	97-35 "
Vajta	98-50 "
Vértessásca	97-85 "

Törvényhatóságaink feldult tüzhelyeinkért.

A magyar törvényhatóságok, megyék és városok hazafias lelkesedéssel tesznek a Kluen Héderváry Károly gróf elnöklése alatt álló Országos Bizottság felhívásának és meghozták a maguk áldozatait azokért a polgártársainkért, akiket a háború viszontagságai hajléktalannokká tettek Vármegyénk eddig a következő adományokat határozták el: Borsod 118 000 K, Pest-Pilis-Solt-Kiskun (1 százalék pótdátó) körülbelül 100 000 K, Csik 100 000 K, Sopron és Nyitra 60—60 000 K, Szatmár 40 000 K, Somogy (1 százalék pótdátó) 32 000 K, Jász-Nagykun-Szolnok 30 000 K, Moson 8000 K, Nógrád 5000 K, Heves és Maros Torda 2—2000 K.

Azonkívül Gömör és Kishont vármegye vállalta egy falu felépítését, Szepes megye 12 százalék pótdátót szavazott meg, Hunyad megye fenytőfaházakat ajánlott fel a hajléktalanok számára, Csanád vármegye egy kis község újrafelépítését vállalta el.

Városaink eddig a következő adományokat határozták el: Szabadka 50 000 K, Temesvár 25 000 K, Nagyikinda 5000 K, Pozsony 2000 K, Szatmárnémeti 2000 K, Újvidék 1000 K, Köröstarcsa 1000 K, Szilágysomlyó 5000 K, Székesfehérvár 2000 K. Ezenkívül a felsorolt vármegyék és városok legtöbbje, így Székesfehérvár is társadalmi

uton is szépsikerű gyűjtést indított. Többi törvényhatóságunk őszi közgyűlése még hátra van és már ma is kétségtelennek tekinthető, hogy a hazafias jótékonyosság és a felebaráti szeretet művelői mindnyájan erükhöz mértén fogják kívenni részüket.

A kereskedők és a szövetkezetek.

A kereskedők és fogyasztási szövetkezetek harca Magyarországon olyan régi, mint a szövetkezeti mozgalom. Amióta fogyasztási szövetkezetek keletkeztek, a kisebb kereskedők, fűszeresek, szatócsok folyton azon panaszkodnak, hogy ez az intézmény nekik jogosulatlan versenyt okoz, elveszi a vevőket, szóval tönkreteszi őket. Ezeket a panaszokat végre meg lehet érteni. Semmiféle kereskedő a világon nem szereti a konkurrenciát és ha csak lehet, küzd ellene. Ennek a küzdelemnek megvan a maga jogos és természetes fegyverei.

Az a kereskedő, aki jó árut szerez be, jutányosan és jól szolgálja ki vevőit, megbírja a versenyt. Ez egyszerűen a hivatáshoz szükséges ügyesség, képesség kérdése, azé a bizonyos kereskedői szemlélet, melyet most annyit emlegetnek. De mindig talányos volt előtűnik, milyen alapon kérnek ők a szövetkezetek ellen védelmet. Még ha nem is akarják elismerni a szövetkezetek szervező, népszerűvelő és a szegényebb néposztályok jólétét előmozdító hatását annyit mindenesetre el kell ismerniük, hogy a szövetkezetek is éppen olyan jogos kereskedelmi alakulatok, mint a egyéni cégek, vagy részvénytársaságok.

Egyáltalában nem áll az, hogy a szövetkezetek minden tekintetben előnyösebb helyzetben volnának, mint az egyes kereskedők. Bonyolultabb, nehezebb adminisztrációval és üzletvezetéssel dolgoznak, a vezetők felelőssége megnehezíti a kockázatokkal járó üzletkötést, a változó konjunkturához való gyors alkalmazkodást. Egy csodálatos balhít terjedt el Magyarországon: a szövetkezeti mozgalom kereskedelmellenes, reakciós irányzat terméke. Igaz, a szövetkezeti mozgalom bizonyos idillikus állapotokat megszüntetett Magyarországon. Az a vidéki kereskedő, aki egyedül látta el a falu minden szükségletét, élelmiszerekben, szerszámokban, ruhaneműekben és aki potom áron öszevásárolt mindent, amit a falu csak termelt, ezenfelül kormcsmárosa, mézszárosa és bankárja volt a falunak, ez a típus kiveszőbb van. Igenis a szövetkezeti mozgalomra többek között azért is volt szükség, mert a falusi kereskedelem, amíg egyrészt nem haladt az időkkel, a maga ősdi eszközeivel dolgozott, másrészt a falú tájékozhatatlan népet kegyetlenül kizsákmányolhatta. Egészen fejtehető állított dolog tehát a szövetkezeti mozgalomban reakciót és a régimódi falusi vegyeskereskedőkben a modernség és haladás képviselőit keresni.

A kereskedőknek különben — elismerjük — okuk lehet panaszra, csak abban tévednek, hogy bajuk okát a szövetkezetekben keresik. A szövetkezetekben ne keressenek

mást, mint egyszerű, de jogos versenytársakat, amelyeknek éppen olyan nehéz lüzdelmeik vannak, mint az egyes kereskedőknek. Az ő bajukait a kereskedelmi hitel teljes szervezatlensége és rendezetlensége és az árubeszerezés nehézségei okozzák. A bankokat, a kartelleket okozzák, amelyek kizsákmányolnak mindenkit, kereskedőket, fogyasztókat egyaránt. Szervezkedjenek ők is, de O. M. K. E. irodáiban keressék, mert ott is bankigazgatók, kartelfőnökök dirigálnak és persze kedves nekik, ha a jogos panaszokat a szövetkezetek ellen sikerül levezetni. Ellenben csináljanak ők is beszerzési és hitelszövetkezeteket, használják fel képességeiket, tapasztalataikat ilyen intézmények megrementésében, és akkor megszűnik ez a meddő és szinte komikus jajveszkelés a szövetkezetek és a reakció ellen.

A napokban a fűszerkereskedők külföldön jártak a miniszterrel és azt kívánták: tiltsa el a kormány, hogy a szövetkezetek nem tagokként is árusítsanak, mert ők nem bírnák a konkurrenciát. Ez még normális békeidőben is komikus kívánság, mert vagy azt bizonyítja, hogy nem értenek az üzlethez, vagy azt jelenti, hogy tulságos haszonra dolgoznak. Már pedig sem a hozzá nem értést, sem az áruzsorát nem illeti meg a kormányvédelem. De ma ez a kívánság egyenesen felháborító. Amikor az egész ország fogyasztóközönsége szinte összerokkad a drágaság terhe alatt, ők még azt sem akarják megengedni, hogy egy pár ember, aki hozzájárulhat, valamivel olcsóbban szerezhesse be a lisztet, cukrot, mogyebbet, amire szüksége van. Gondolják meg, hogy ilyen kívánságerért más országokban, ahol nem olyan túrelmesek az emberek, nagyon meggyűlöl volna a bajuk a közönséggel.

Városi közgyűlés.

Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatósága szeptember 27-én délután 3 órakor tartja a városház nagytermében rendes havi közgyűlést, melynek tárgysorozata a következő lesz:

Polgármester jelenti, hogy Ó Fel-ség a vértesszítész szobrának leleplezése alkalmából a vármegye és város nevében tolmácsoló hódolatért köszönetét nyilvánította.

A székeskáptalan köszönete Szuboric Jenő kanonok elhalálása alkalmából kifejezett részvétért.

A főispán jelenti, hogy a folyó év I. feléről e hó 22-én számonkérőrszékét tartott.

Polgármester jelentése szeptember hó 10-éről.

A m. kir. belügyminiszter a cse-rebogarok irása tárgyában alkotott szabályrendeletet jóváhagyta.

Szilágyvármegye pártolás végett megküldi a háboruban megrokkantak vagy elesettek hátramaradtainak részére a marhalevelek kiállítására és átírása alkalmával az érdekeltektől szedendő díjakból alap létesítése iránti határozatát.

Tanácsai előterjesztés a vízvezetési és csatornázási üzem zároszámadása, a vízvezetési és szivattyutelepen 7800 K költséggel külön vilamos centrale létesítése tárgyában.

Tanácsai előterjesztés az 1915. évi adóveteknek a hivatalos órán túli

időben elkészítéséért 5 számvevő-ségi alkalmazotti részre összesen 600 K, d. j. azaz megszavazása és a városi színház bérbeadása tárgyában.

Tanácsai előterjesztés az 1914. évi zároszámadás tárgyalásának a novemberi közgyűlésre halasztás tárgyában.

Polgármester felhatalmazást kér, hogy a háború tartamára a napidíjasok részére a nehéz megélhetési viszonyokra tekintettel használhatóságuk és körülményeik mérlegelésével 5 koronáig terjedhető napidíjat állapíton meg s azt a tanács utalványozhassa.

Tanácsai előterjesztés a Mensa Akadémia 300 kor. alapítványnak újabb 5 évi meghosszabbítása, a több mint három gyermekes alkalmazottak részére családi pótlék megszavazása, az új aggintézet pincéjének vizellenítése, a kiskortuak és gyámoltak tökélyvetelése után a f. év II. felére megállapítandó kamattalib tárgyában.

HIREK.

Napló.

A régi idők, amikor elgyönyörködtünk a nyár utolsó virágzásában és derűs jókedvvel néztük az őszi érés gyümölcseit. Amikor a szőlőhegyek szőlőre édesedtek a fűrtök és szüretre készültünk, dalos jókedvvel, reményes vídamsággal, a munka eredménye fölötti boldog meglepéssel. Az őszi borongás mögött tudtuk a napot, a béke, a nyugalom, a csendes élet szűke napját, amely a hideg széllel fellegek mögül is bemelegített a lelkünkbe. A régi szeptemberekre gondolunk az ős első követére. Akkor régen, béke idők nyugalmas szeptembereiben ilyenkor, ha úgy, mint most elbuj a nap a felhők közül, megtaláltuk a boldogságunkat a családi, fészek nyugalomában és ha kint metszőn fűtyölt az őszi szél, ha hideg hullám suhant el a házak felett, otthon a család szeretet melegített, a tüzhelyen parázsló láng örömtől piros arcokra, szeretetben fűrdő lelkekre világított.

A régi szeptemberre emlékezünk e szomorú szeptemberre, amely kinézünk kicsiny ablakunkon és halljuk a szélnek monoton kopogását, érezzük jövő csodálatos rejtelmeit, a nagy eljövendőt

Pénteken és szombaton,
szeptember hó 24 és 25-én:

RE RIZ
**SCHYLOCK A KRAKÓI
BANKHÁZ.**

Mimodráma 4 felvonásban.

Schildkrant Rudolf
művész filmalkítása.

Remeák kiegészítő műsor.

Előadások fél 7 és 9 órakor.

uj harcokat, uj csaták mezőit látjuk a vér bitorában, az uj győzelmek napjainak nagyzerű ragyogásában. És a győzelem glóriájában hősai a mi édes testvéreink, akikre még e hívős ősz és talán egy hideg tél nehez megpróbáltatásai várnak, kik az ősz sarában a tél hideg, fehér havában is helyükön lesznek, hogy védjék az otthon, ahol érték kicsiny gyermekek, vágyódó asszonyok, felnőttestestvérek aggódnak és imádkoznak.

— **Katonai szemle.** Gróf **Mareny** lovassági tábornok csütörtökön szemlélet tartott a Székesfehérvárott állomásozó katonaság felett. A 35. gyalogrezd tisztikára a tábornok tiszteletére a Hindenburg-kaszárnyában ebédet adott, amelyen a várost a polgármester távolléte miatt **Nánessy János** tanácsos képviselte.

— **Tisztikarválasztás.** A ciszt. r. kath. főgimnázium „Vörösmarthy” önképzőköré f. hó 19-én tartotta ezévi alakuló gyűlést az intézet dísztermében. A kör szavazás útján megválasztott tisztviselői lettek: **Tóth Aladár** ifjusági elnök, **Simon Gyula** alelnök, **Horváth Alajos** főjegyző, **Schlamadinger József** pénztáros, **Korniss Károly** főlapkezelő, **Kostyelik Ferenc** titkár és **Payer Jenő** a VIII. osztályból; **Adamecz Kálmán** aljegyző, **Kornics Elemér** ellenőr és **Hoffer József** segédlapkezelő.

— **Lisztizéria.** Ma nincs liszt, holnap lesz. Hetek óta ez a mottója a székesfehérvári lisztizériának. Csakhogy úgy vagyunk ezzel a mottóval, mint az egyszeri korcsmáros reklám felirásával volt a szintén egyszeri ember. Ma pénzért, holnap ingyért volt a süntés felírása. Az egyszeri ember bevárta a holnapot és akkor akart potyán pityáznai. A hasonlatunk azonban mégsem talál egészen, mert ma már érkezett liszt. A beígért 9 vagonát azonban még mindig várhatjuk. A közlélmzési bizottság tegnapi Pesten járt, taalan sikerült neki elintézni ezt a szörnyű tengeri kigyót.

— **Egy jó ember halála.** Egyszerű, tőpörödött, keménykezdű ember volt, de ez alatt nemes, gyámánálék lakott. Sokkal szebb és sokkal nemesebb, mint igen sok fénykeretű iskolát végzett, de sivárelkü, gonoszindulatú emberé. A jó öreg **Vig bácsi** a legegyszerűbb sorsból, a szegény szolgálécskák sorsából küzdötte föl magát annyira, hogy csinos vagyonkát, a Sarló-utcában házat, szállót szerzett s annak hasznából igen tisztességesen megélhetett. Aztán jutott bőven nemes célokra, templomra, jókönyvekre, egyesületekre, sajtóra. Nem tiszekben, hanem ezresbankokban gyakorolta a jót. A szentírásnak egy bölcs mondása belevésődött a lelkebe:

Szeressétek az Isten országát és az Ő igazságát, a többiek mind megadának néktek.

Ez volt az ő életfilozófiája. Ebben élt és eszerint cselekedett mindvégig. Igénis mindvégig, az utolsó leheletig. Mert az élet lassan kimerítette testéből az erőt és csak a tiszta egyedül az Istent igénylő lélek maradt meg belőle, az pedig

eltávozott oda, ahol az élet bölcsesége és minden szép reménye valóságba változik. — Adja meg a jó Isten az örök boldog nyugodalmat. Kedden halt meg 76 éves korában, szerdán temették el öszinté részvét mellet.

— **Bevonulási hírdetmény.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy az 1897. évben született, továbbá a népfelkelésről vagy a hadiszolgálatokról szóló törvény alapján kirendelt, de időközben elbocsátott egyének (munkások, kocsisok, hajcsárok stb.) az évi október 15-én, amennyiben névszerint fölmentve nincsenek, népfelkelési tényleges szolgálata bevonulni tartoznak. Azon hívatásos gőz vagy motórokra gépészeknek és fűtőknek tényleges szolgálata való bevonulása, akik ily gépeknél tényleg alkalmazva vannak, kérelmükre november 30-ig elhalasztatik.

— **Jótekingóság.** **Adócs János** gézmalomtulajdonos, aki már többször beszédet tanuságát adta a sebesült katonák iránt való jótekingóságának, legutóbbi 200 K adománnyal jobban 100 K-t adott a Vöröskereszt pályaudvari kirendeléséhez a sebesült katonák üdítése céljaira. A legutóbbi sebesült szállítás alkalmával az állomáson tartózkodott a nemesszívű gézmalomtulajdonos, s a sebesültek szomorú sorsa annyira meghatotta, hogy azonnal 100 K adománnyal járult hozzá szeretetteljes felkarolásukhoz. A nemes tett önmagát dicséri.

— **A sebesült katonákért.** P. **Vértess Aranka** befejezven sebesült katonáink érdekében városunkban kifejti áldásos működését, mely abból állott, hogy egyéb nemes munka mellett egész műhelyt tartott fen, hol a város kórházai számára papucsot készített, 200 pár papucsot adományozott katonai körnek; legutóbban pedig 6 párt a Vöröskereszt pályaudvari üdítőállomásának, melyért hálás köszönetet mond a *Veszlőség*.

— **A Vöröskereszt szerdán tartott választmánya közli,** hogy a Vöröskereszt pályaudvari üdítő állomása tart ugyan sertés, de nem práll célokra, hanem a sebesült katonák jól felfogott érdekében. Azért, hogy a sebesültek konyháján összegyűlt hulladék se vesszen kárba, hanem azt is hasznosítani lehetessen a jó cél érdekében. Első alkalommal vett 3 drb sertést 96 koronáért, eladta 550/90 koronáért. Tiszta haszon 454/80 K. Második alkalommal vett 6 drb sertést 330 koronáért, eladta 1648 koronáért. A 6 sertésre kész kiadás volt 87 K. A tiszta haszon 1231 K. A tiszta haszon 1231 korona. A sertéstartásból tehát a sebesült katonaság felkarolásának céljaira a vasuti Vöröskeresztnek 1685/80 korona tiszta haszna van.

— **A lejtőn.** **Bordás Lidia** 28 éves deveszeri asszony megfélekedett magáról s a rendőrség elé került, amely 8 nap elzárásra ítélte. Az asszonynak szerdán kellett megkezdeni a büntetés leülését, s mindjárt az első nap, elkiseredve tette miatt öngyilkosságra szánta el magát. A rendőrségi cellában ruhájával felakasztotta magát. Az ügyeletes rendőr azonban észrevette az öngyilkosságot s levágta a hurkot a nyakáról.

— **Sört loptak.** A **Haggenmacher** sörtelepről egy szomszias atyafi 6 horód sört loptott el. A rendőrség keresi a szárazgőgő honpolgárt, hogy a magántulajdonos fogalmára költethassa.

— **Lóárverés.** Folyó évi szeptember hó 25. d. e. 9 órakor a Budai uti gyalogsági laktanyában 3 kincstári ló árverés útján eladták. A venni szándékozók a nevezett időben és helyen jelenjenek meg.

— **Eltűntek.** **Gedei Sándor,** **Kosarszki Ferenc,** **Komáromi Sándor,** **Majonich Cecília,** **Rozsnyai Károly,** **Simon Magdolna,** **Schlön Illés,** **Rajos Mária,** **Tári József** és **Rostás Róza** eltűntek. A vármegye alispánja elrendelte a körözésüket.

— **Bombavetés az ellenséges olasz táborra** a címe annak a grandiózus filmnek, amely ma és holnap az Urániában színr kerül. Az olasz harciér, a doberdói fenik és a görcei hídfő, továbbá reptőlünk hősiessége és a hiteles harctéri felvételek egész sorozata láthatók az 1400 m. filmen. A remek pótműsorban szintén aktuális filmek vannak beosztva, ugyintm Élet Triesztben. A győzelem jutalma, Általános mozgósítás és 2 vígjáték. Előadások naponta 7 és 9 órakor. Saját művészi zenekar.

Legszebb fajgyümölcsök li-körök cognac, félvagtott nagy választékban. Péntekben balatoni süllő és dunai ponty Gebauer Testvérek bodegájában. Telefon 340.

Általános
közkivánatra
vasárnap színr kerül
AZ APOLLÓBAN
Dr. MORS.

PIUMEI kávébehozatal
SZÉKESFEHÉRVÁR
:: (BARÁTOR ÉPÜLETE) ::
Pörkölt kávékeverékei utolérhetetlenek! Saját villamos kávénapgyörköldé! Telefon 250.

SZÍNHÁZ.

Schylock a krakkói bankár (Repriz az Apollóban.) Mint röviden jelezük az Apolló Színház folytatja szenzációinak bemutatását és ma **Schildkraut Rudolf** egyik legjobb alakításával „Schylock a krakkói bankár” c. 3 felvonásos mimodrámat — mely már egyszer szenzációs sikerrel került színr, mutatja be. A műsort igen érdekes pótképek egészítik ki. Jegyek előre válthatók **Krausz Verona** főzsedjében. Helyárak rendesek.

770/1915.

Arverési hirdetmény.

Somlóvásárhely község határában fekvő és a vallásalap tulajdonát képező **Somlai u. n. „jenői”** és „teglaházi” szőlőkben a folyó évben várható mintegy 220 hektoliter mustbor f. évi október hó 1-én d. u. 3 $\frac{1}{2}$ órakor a somlóvásárhelyi kir. közalap erdőgondnok sági irodájában zárt ajánlattal

egybekötött nyilvános szóbeli árverésen a legtöbb ígérőnek el fog adatni.

Az egy koronás bélyeggel ellátott zárt ajánlatok f. évi október hó 1-én d. u. 3 $\frac{1}{2}$ óráig a szóbeli árverés megkezdéséig a somlóvásárhelyi közalap erdőgondnokságnál benyújtandók, az ajánlatokban világosan kiteendő; hogy vevők a feltételeket ismerik és azokat elfogadják.

A litemenként beígérendő összeg az ajánlatokban szám és betűvel világosan kiirandó.

A szóbeli versenyzők az árverés megkezdése előtt szintén 2500 korona bántalmat tartoznak letenni.

Az árverési feltételek a somlóvásárhelyi kir. közalp. erdőgondnokságnál betekinthetők. Somlóvásárhely, 1915. szeptember 20.

Erdőgondnokság.

Kréma de lactine saját némben páratlan hatású arcborzserpő, áramított készítmény, ezen tekintelm teljesen ártalmatlan, a bőrt egyszerű használat után bársny pu hává teszi, pattanásokat, szeplőket, májfoltokat gyorsan eltávolítja. Kapható **Szűcs Róbert** Magyar Korona gyógyszerárában Kossuth utca sarkán. Ára 1 kor. 20 fillér.

APRÓHIRDETÉSEK.

Vidékről apróhirdetéseket a legcélszerűbb postautalvánnyal föladni. A postautalvány szelvényén a sáv-vg könnyen elfér. Lehet levében is akkor a hirdetés árát bélyegekben küldjük. Eredeti okmányokat oly ajánlatokhoz, amelyek jelleg hirdetésekre vonatkoznak, nem tessék mellékelni; mert ezekért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

Laparusítók utcai eladásra felvételnek.

3 baglya Sarju eladó Forgó u. 14. szám alatt Virág Ignác.

Egy különbejaratu, butorozott szoba kizárólag intelligens hölgy vagy nagyobb lány részére kiadó. Cim a kiadóhivatalban.

Telefon 233. — Telefon 233.

Pénteken és szombaton, szeptember hó 24és 25 én:

Ellenséges ország felett

vagy bombavetés az olasz táborra.

Remek pótműsor.

Saját művészi zenakarkiszeret.

Rendes helyárak.

Naponta előadás 7 és 9 órakor.